

نگرانی‌های هسته‌ای از تماس‌های جدید سعودی-پاکستان

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

۲ مه ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/renewed-saudi-pakistan-contacts-revive-nuclear-fears

العربية (/ar/policy-analysis/astynaf-alatsalat-alswdyt-albakstanyt-yhyy-almkhawf-alnwwyt/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

تحلیل کوتاه

بن‌بست در مذاکرات هسته‌ای ایران ممکن است ریاض را با حمایت پاکستان به اقدام در گسترش توان هسته‌ای‌اش برانگیزد

در تاریخ ۲۸ آوریل شهباز شریف نخست‌وزیر جدید پاکستان سفر سه‌روزه خود به عربستان سعودی را آغاز می‌کند. این اولین سفر خارجی او پس از جانشین شدن به جای عمران خان است که پیشتر در ماه جاری با رای عدم اعتماد از سمت خود برکنار شد. بخشی از سفر شریف به عربستان سعودی به هدف زیارت است اما در عین حال این سفر دربرگیرنده ملاقات‌های سطح بالا نیز خواهد بود. پیش‌بینی می‌شود که یکی از این دیدارها با محمد بن سلمان ولیعهد و رهبر بالفعل پادشاهی عربستان سعودی باشد.

این ملاقات‌ها فرصتی است برای ترمیم مناسبات عربستان و پاکستان که تحت رهبری دمدمی عمران خان که در سال ۲۰۱۸ به نخست‌وزیری رسید تیره و تار شده بود. بخشی از این وضع نتیجه رو کردن عمران خان به کشورهایی چون مالزی ایران و ترکیه بود این تلاش‌ها زمانی متوقف شد که ریاض صراحتاً اعلام کرد چنین رویکردی حمایت مالی عربستان سعودی را به خطر می‌اندازد. تیره شدن روابط دو کشور در عین حال بازتاب روابط تجاری و دیپلماتیک فزاینده ریاض با هند دشمن تاریخی و رقیب هسته‌ای پاکستان (https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/saudi-pakistan-rift-develops-over-india) نیز بود.

پیوند هسته‌ای عربستان و پاکستان به چند دهه پیش بازمی‌گردد. در مقاله یک سفیر سابق عربستان سعودی در اسلام‌آباد انتشاریافته در ۲۶ آوریل در عرب نیوزرسانه انگلیسی زبان عربستان سعودی (https://www.arabnews.com/node/2069831) آمده است که در دهه ۱۹۷۰ و پس از آن که ده‌ها نو در سال ۱۹۷۴ دست به آزمایش هسته‌ای زد «عربستان سعودی... به رژیم بوتو کمک مالی کرد تا بلندپروازی‌های هسته‌ای هند را خنثی کند».

شاید این نشانه روشن‌تری باشد که نواز شریف برادر شهباز شریف و نخست‌وزیر وقت در ژوئن ۱۹۹۹ و یک سال پس از انجام دو آزمایش هسته‌ای در پاکستان شاهزاده سلطان وزیر دفاع وقت عربستان سعودی را به دیدار از تاسیسات غنی‌سازی در کوه‌ت واقع در حومه اسلام‌آباد دعوت کرد (تصویر زیر را ببینید). در این دیدار علاوه بر نشان دادن سانتریفیوژهای غنی‌سازی هیات بازدیدکننده سعودی توانست موشک غوری را هم که نسخه پاکستانی نوعی موشک کره شمالی با قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای است از نزدیک بازدید کند و نمونه‌های واقعی سلاح‌های هسته‌ای را هم ببیند (این دیدار با اعتراض دیپلماتیک رسمی ایالات متحده آمریکا روبرو شد). پس از آن یک شاهزاده عربستان سعودی شلیک آزمایشی موشک غوری را تماشا کرد (https://www.washingtoninstitute.org/policy-)

[analysis/money-missiles-reassessing-saudi-visit-pakistan](#) در صحرای جنوب ریاض یک کارخانه موشک‌سازی سعودی وجود دارد که به نظر می‌رسد کپی دقیق یک تاسیسات پاکستانی است و در آن موشک‌های ام-۱۱ چینی با قابلیت حمل سلاح هسته‌ای مونتاز می‌شود

sites/default/files/2022-/) An honoured visitor in a rare nest
04/SaudiPrinceAtKahuta%20-
(%20Copy.jpg

این هفته توجه ویژه‌ای به اظهارات محمد بن سلمان در سال ۲۰۱۸ در تلویزیون ایالات متحده آمریکا معطوف شد که گفته بود: «اگر ایران بمب اتمی تولید کند ما در اسرع وقت پا جای پای آن خواهیم گذاشت» در سال ۲۰۲۰ روزنامه *وال استریت ژورنال* گزارش داد که چین در ساخت یک کارخانه فرآوری سنگ معدن اورانیوم به پادشاهی عربستان کمک کرده است و روزنامه *نیویورک تایمز* به یک تاسیسات مرموز اشاره کرد که گمان می‌رود مربوط به برنامه هسته‌ای باشد. در شرایطی که به نظر می‌رسد مذاکرات برای بازگشت به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) که به توافق هسته‌ای ایران اطلاق می‌شود به بن‌بست رسیده و گمانه‌زنی‌ها حاکی از آن است که ایران ظرف مدت دو هفته می‌تواند به زمان تسلیح هسته‌ای برسد جای تعجب خواهد بود اگر احتمال همکاری هسته‌ای در مذاکرات دوجانبه عربستان-پاکستان مطرح نشود

در گذشته بحث کمک هسته‌ای پاکستان به عربستان سعودی بر استقرار احتمالی موشک‌های دارای کلاهک هسته‌ای در عربستان متمرکز بود اما اهل نظر امروز بر این باورند که پاکستان ممکن است با استفاده از شبکه دکتر عبدالقدیر خان دانشمند هسته‌ای فقید این کشور که از سال ۲۰۰۴ تحت حبس خانگی بود فراهم ساختن فناوری غنی‌سازی را انجام داده باشد. این که عبدالقدیر خان تا چه حد ماموری یاغی بوده که مستقل از ارتش نیرومند پاکستان فعالیت می‌کرده همواره محل مناقشه بوده است اما عربستان سعودی ممکن است پس از ایران لیبی و کره شمالی «چهارمین مشتری» مرموز او بوده باشد

دسترسی به فناوری هسته‌ای غیرنظامی پیش از این یکی از «خواسته‌ها»ی ریاض از دولت بایدن بوده است با توجه به تنش میان رهبری عربستان سعودی و ایالات متحده آمریکا هرگونه عملیات هسته‌ای نظامی میان عربستان سعودی و پاکستان در آینده احتمالاً باعث بروز یک بحران جدید خواهد شد

سایمون هندرسون هموند بیکر و مدیر برنامه برنستاین درباره «خلیج فارس و سیاست‌گذاری انرژی» در *انستیتو واشنگتن است*

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Promoting Stability and Reform in Tunisia

۳ مه ۲۰۲۲

◆
Sabina Henneberg

(/policy-analysis/promoting-stability-and-reform-tunisia)

BRIEF ANALYSIS

Egyptians Oppose Russia's Move on Ukraine, yet Half Still Value Ties to Moscow

۳ مه ۲۰۲۲

◆
David Pollock

(/policy-analysis/egyptians-oppose-russias-move-ukraine-yet-half-still-value-ties-moscow)

تحلیل کوتاه

تنش عربستان-کویت با ایران بر سر میدان گازی برون کرانه‌ای

۲ مه ۲۰۲۲

◆
سایمون هندرسون

(/policy-analysis/tsh-rbstan-kwyt-ba-ayran-br-sr-mydan-gazy-brwnkranhay/)

TOPICS

(/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/) عرب و اسلام سیاسی

(/policy-analysis/mn-ashah/) منع اشاعه

(/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

(/policy-analysis/syast-amryka/) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

(/policy-analysis/ayran/) ایران

(/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس

(/policy-analysis/trkyh/) ترکیه

(/policy-analysis/khawrmyanah/) خاورمیانه